

Vägledning till

Registrering och användning av plockanalysdata i Avfall Web

Oktober 2020

Innehåll

1. Introduktion	2
2. Registrering av plockanalysdata.....	3
3. Användning av plockanalysdata.....	5
4. Läs mer	6

1. Introduktion

I denna vägledning ges anvisningar om registrering och användning av plockanalysdata i Avfall Web. Anvisningarna baseras på en översiktlig kartläggning av erfarenheter och synpunkter från ett urval kommuner som registrerar och använder plockanalysdata från Avfall Web för egna beräkningar och jämförelser. Urvalet av kommuner har gjorts med ledning av svar som lämnats i Avfall Sveriges senaste nationella plockanalyssammanställning som redovisats i rapport 2016:28. De kommuner som har kontaktats har i kartläggningen svarat att de både registrerar och använder plockanalysdata i Avfall Web. Vägledningen har uppdaterats i samband med uppdateringen av Avfall Sveriges manual för plockanalys 2020.

Anvisningarna syftar till att vara ett stöd vid registrering av plockanalysdata för att dessa ska bli så användbara och rimliga som möjligt och även hur man kan få ut mesta möjliga vid användning av plockanalysdata som tas ut från Avfall Web.

2. Registrering av plockanalysdata

Registrering av plockanalysdata görs i fliken för Plockanalyser i Avfall Web. Registreringen är uppdelad i följande huvudområden:

- Kommunen i sin helhet
- Information om plockanalysen/-erna
- Restavfall till förbränning, villa
- Restavfall till förbränning, flerfamiljshus (lvsghenhet)
- Matavfall till biologisk behandling, villa
- Matavfall till biologisk behandling, flerfamiljshus (lvsghenhet)

Total mängd restavfall till förbränning respektive total mängd matavfall till biologisk behandling anges uttryckt som kg per hushåll och vecka. Övriga indata anges i procent, t.ex. andel matavfall och andel pappersförpackningar. I rapportdelen räknas dessa fraktioner om till mängd matavfall respektive mängd pappersförpackningar i rest-/matavfall. Andel avfallsbärare (påsar eller säckar som används för emballering av avfall) anges separat.

Inför registrering av plockanalysdata i Avfall Web är det viktigt att läsa och följa anvisningarna till respektive data. För ett flertal indataposter finns **intervall för rimliga värden angivna**. Intervallen bygger på erfarenheter och kunskap som erhållits i den nationella sammanställningen (rapport 2016:28). Om värdet som matas in ligger utanför detta intervall blir rutan rosa-markerad som en varning. Kontrollera om värdet trots allt är rätt, annars ändra. Det går att spara trots att rutan är rosa-markerad. Om värdet som matas in avviker mer än 50% uppåt eller nedåt jämfört med föregående års inmatning blir rutan gul-markerad.

För att data ska få registreras i Avfall Web gäller följande:

- Data ska ha tagits fram genom plockanalys där Avfall Sveriges **manual** (senaste versionen rapport 2017:31) i **allt väsentligt har följts**. Exempel på särskilt viktiga anvisningar är:
 - Planera representativa och tillräckligt långa rutter inom respektive delområde (villor, lägenheter) utifrån ordinarie rutter men uteslut verksamheter¹.

¹ Verksamheter är annat än hushåll, exempelvis restauranger, storkök, butiker, skolor, förskolor, äldreboenden, kontor och frisersalonger.

- Planera för provinsamling under andra perioder än under stora helger, skollov och semesterperioder.
 - Ta prov från minst en veckas avfallsproduktion och helst från ett eller flera hela hämtningsintervall.
 - Utför provneddelning enligt den metod som beskrivs i manualen.
 - Ta ut minst 500 kg prov, helst i form av fem stycken delprov, från moderprovet vid analys av restavfall.
 - Sortera minst i de 23 fraktioner som manualen anvisar.
- De data som registreras ska vara **representativa för aktuell bebyggelse** (villa eller lägenhet) avseende exempelvis insamlingssystem eller social struktur. Avfall från verksamheter ska uteslutas.
 - **Alla värden som registreras ska vara okorrigerade**, det vill säga inte vara smuts- och fuktkorrigerade, eftersom värdet ska vara så ojusterat som möjligt. Behovet av smuts- och fuktkorrigerade beror på vad plockanalysresultaten ska användas till. Den som så önskar kan hämta data från Avfall Web och själv göra smuts- och fuktkorrigerade med hjälp av korrektionsfaktorer enligt Avfall Sverige rapport 2014:04.
 - **De värden som registreras i Avfall Web får vara max tre år gamla.** Det innebär att resultat från en genomförd plockanalys får användas för registrering i Avfall Web för det år plockanalysen gjordes och de kommande två åren. En förutsättning är att samma typ av insamlingssystem fortfarande används i kommunen och att inga andra avgörande förändringar genomförts.
 - För resultat i kg/hushåll och vecka är det viktigt att dessa har beräknats utifrån det antal dagar som avfallet har genererats vid provinsamlingen, vilket inte alltid är detsamma som hämtningsintervallens längd vid normal drift.

Om olika antal dagar har förekommit ska dessa ha räknats om till ett viktat medelvärde med hänsyn till antal hushåll, exempelvis vid provinsamling från lägenheter där hämtning normalt sker på olika dagar.

Om behovshämtning² förekommer ska antalet dagar som avfallet har genererats vid provinsamlingen antas vara det antal dagar som gått sedan

² Ordinarie hämtning som bygger på att fastighetsägaren ställer fram kärlet på bestämda hämtningsdagar men bara när det behöver tömmas och att debitering sker per tömning.

senaste ordinarie tömningstillfälle, under förutsättning att vald period under året kan antas vara representativ. Hushåll som valt att inte ställa ut sina behållare vid provinsamlingstillfället ska inkluderas i antalet hushåll.

Om resultat från plockanalys av avfall från olika delområden ska sammanvägas, till exempel villa tätort och villa landsbygd, ska detta göras genom att beräkna ett viktat medelvärde med hänsyn till antal hushåll i respektive bebyggelsestyp.

- **Värden som avses registreras i Avfall Web ska vara kvalitetssäkrade** genom att någon annan än den som har genomfört plockanalyser och beräkningar har granskat värdena.

3. Användning av plockanalysdata

Vid hämtning och användning av plockanalysdata från Avfall Web för egna jämförelser eller beräkningar bör följande beaktas:

- Vid jämförelser mellan data från enskilda kommuner:
Ta reda på fakta om förutsättningarna i respektive kommun. Tänk också på att eventuella felaktiga data för en enskild kommun kan leda till felaktiga beräkningar och slutsatser.
- **Använd medianvärden.** Vid användning av medianvärden som bygger på data från flera kommuner minskar risken för inverkan från felaktiga data, eftersom inverkan av de mest extrema värdena är liten. Medelvärden ska därför inte användas vid beräkningar gällande plockanalyser.
- **Jämför så långt möjligt data från kommuner med liknande förutsättningar**, avseende exempelvis antal invånare i kommunen (indatakod A1), källsortering av matavfall (indatakod A11b) eller antal hushåll med fastighetsnära insamling (indatakoder A38-A38a, A39-A39a) i relation till antal hushåll inom respektive bebyggelsekategori (indatakoder A21, A20).
- Jämför så långt möjligt utifrån **nyckeltal i kg/hushåll och vecka** eftersom uppgifter om avfallens sammansättning i procent är svårtolkade.

- Dra inte långtgående slutsatser av små skillnader mellan olika plockanalysresultat eller små värden, såsom mängd eller andel farligt avfall.
- Blanda inte data från villa och lägenhet.
- Jämför helst data per insamlingssystem. Vanligaste insamlingssystem för matavfall framgår av indatakoderna A44a-e i fliken för Administration. I A48a-e i fliken för Förpackningar finns uppgifter om andel hushåll med olika fastighetsnära insamlingssystem.

4. Läs mer

Närmare anvisningar och rekommendationer om hur plockanalyser bör genomföras för att resultaten ska bli tillförlitliga och användbara finns i Avfall Sverige rapport 2017:31 "Manual för plockanalys av hushållens mat- och restavfall".

Exempel på hur plockanalysresultat kan presenteras finns i Avfall Sverige rapport 2016:28 "Vad slänger hushållen i soppåsen? Nationell sammanställning av plockanalyser av hushållens mat- och restavfall".